

Ženevska povelja UN-a o održivom stanovanju

Osigurati dostupnost pristojnog, adekvatnog, priuštivog i zdravog stanovanja svima¹

UDK: 365.2 : 341.123(094.2)
doi: 10.3935/rsp.v22i2.1313

Poglavlje 1. Izazovi održivog stanovanja

Ekonomsko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za europske zemlje članice ističe:

1. Održivo stanovanje ima ključnu ulogu u kvaliteti ljudskog života. Pozitivan utjecaj stanovanja može se povećati primjenom sljedećih načela: zaštite okoliša; ekonomske učinkovitosti; socijalne uključenosti i sudjelovanja i kulturne adekvatnosti. Razvoj održivog stanovanja u ECE regiji suočen je s brojnim izazovima koji uglavnom proizlaze iz globalizacije, demografskih promjena, klimatskih promjena i gospodarske krize.
2. Stanogradnja, upravljanje stanovima i rušenje utječe na okoliš; ti procesi troše resurse (tlo, vodu, energiju i građevinski materijal) i proizvode, primjerice, emisije stakleničkih plinova. Smanjivanje toga utjecaja zahtijeva angažman vlada i civilnog društva, kao i djelovanje ECE-a i ostalih međunarodnih organizacija. Uspostavljanje učinkovi-

tog stambenog upravljanja, ulaganje u opsežne energetske optimizacije kako bi se poboljšala okolišna svojstva i razvili finansijski mehanizmi za poboljšavanje dostupnosti stanova trebaju biti politički prioriteti. U projektiranju treba promicati pristup životnog ciklusa kao jedan od načina smanjivanja utjecaja ovog sektora na okoliš.

3. Degradirani urbani okoliš s onečišćenim zrakom i bukom bez zelenih površina i mogućnosti za mobilnost predstavlja rizik za zdravlje. Uvjeti stanovanja imaju i izravan učinak na fizičko i mentalno zdravlje stanovništva. Siromašno stanovanje i unutarnji okoliš uzrokuju ili pospješuju mnoge bolesti i ozljede koje je moguće sprječiti, kao što su bolesti respiratornog i živčanog sustava te kardiovaskularne bolesti i rak.
4. Finansijska i gospodarska kriza 2008. godine naglasila je ključnu ulogu koju stabilna i transparentna stambena tržišta imaju u gospodarstvu. Kao rezultat spomenute krize neke su zemlje doživjele zabrinjavajuću neuravnoteženost svojih

¹ Ovaj dokument usvojen je poslije duže pripreme i rasprava u kojima su sudjelovali stambeni i urbani eksperti te predstavnici ostalih relevantnih dionika. Povelja je usvojena na godišnjem zasjedanju UNECE-a u listopadu 2014. Poveljom se hoće osigurati pristup pristojnom, priuštivom i zdravom stanovanju u UNECE regiji. Procjenjuje se da u ovim zemljama oko 100 milijuna ljudi troši više od 40% raspoloživog dohotka, a vlade su suočene s ogromnim izazovima, posebno glede stambenog zbrinjavanja ranjivih skupina, kao što su mladi i stari. Provedba povelje temeljit će se i na izradi profila zemlje glede upravljanja stanovanjem i zemljишtem. Povelja će biti korištena u pripremi »Treće globalne konferencije o stanovanju i održivom urbanom razvoju - HABITAT III.« u listopadu 2016. u Quito, Ekvador. Na ovoj konferenciji bit će usvojena »Nova urbana agenda«. (Gjoko Bežovan)

- stambenih tržišta obilježenu ovrhama, beskućništvo, viškom stanova te nedostatkom povoljnog stanovanja.²
5. Siromašne, ugrožene i ranjive skupine² potencijalno nemaju priuštivo i adekvatno stanovanje suočene su s nezdravim i nepouzdanim stambenim i fizičkim preprekama i/ili s time povezanom diskriminacijom i isključivanjem. Oni koji žive u substandardnim i ilegalnim naseljima često nemaju pristup tekućoj vodi, kanalizaciji niti ostalim javnim službama.
  6. U nekim je slučajevima urbanizacija dovela do urbane raštrkanosti. To je negativno utjecalo na postojeća naselja i smanjilo zemljišta raspoloživa za ostale svrhe. U drugim je slučajevima nekontrolirana urbanizacija stvorila i proširila ilegalna naselja, čijim stanovnicima može nedostajati sigurnost stambenog statusa te društvena i fizička infrastruktura.
  7. Prirodne katastrofe poput potresa, poplava i klizišta, kao i katastrofe koje su posljedica ljudskog djelovanja nanijele su goleme štete stanovanju u cijeloj ECE regiji i predstavljaju ozbiljne izazove za vlade i regiju. Nacionalne politike i planovi često ne mogu adekvatno sprječiti niti minimizirati štete od katastrofa i izvanrednih situacija. Pogodjenom stanovništvu treba osigurati odgovarajuća privremena stambena rješenja, ako je potrebno, preko međunarodne i humanitarne pomoći.
  8. Klimatske promjene postale su opipljiva stvarnost, kroz sve više globalne temperature, poplave, oluje i klizišta koja utječu na živote ljudi i njihovu imovinu te uzrokuju gospodarske i socijalne gubitke. Kuće i naselja moraju biti prilagodljivi (*resilient*) na ekstremne vremenske prilike, uključujući i one uzrokovane klimatskim promjenama.
- Poglavlje 2. Cilj, područje primjene i načela**
9. Ova povelja nije pravno obvezujući dokument. Cilj je povelje podržati zemlje članice u naporima da osiguraju dostupnost pristojnog, adekvatnog, priuštivog i zdravog stanovanja svima, vodeći računa o smanjenju utjecaja stambenog sektora na okoliš.
  10. Područje primjene povelje je unaprijediti održivost stanovanja u ECE regiji kroz učinkovite politike i djelovanje na svim razinama, uz podršku međunarodne suradnje, s ciljem doprinosa održivom razvoju u regiji.
  11. Povelja pridonosi provedbi relevantnih ciljeva održivog razvoja u gradovima i ljudskim naseljima³ i provedbi Okvirne globalne strategije stanovanja UN HABITAT⁴.
  12. Pri naslovljavanju izazova opisanih u poglavljiju 1, sljedeća četiri načela i povezana logička podloga čine temelj održivog stanovanja:
    - (a) zaštita okoliša
    - (b) ekomska učinkovitost

² Definicija ranjivih skupina i ljudi razlikuje se od jedne zemlje do druge i može uključivati: mlade ljudi; građane starije životne dobi; velike obitelji s djecom i jednoroditeljske obitelji; žrtve nasilja u obitelji; osobe s invaliditetom uključujući duševne bolesti, intelektualni i/ili fizički invaliditet; imigrante; izbjeglice; romske zajednice i ostale manjinske skupine.

³ Uvod u prijedlog Otvorene radne skupine za ciljeve u održivom razvoju od 19. srpnja 2014. g. Dostupno na: <http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/4518outcomedocument.pdf>.

⁴ Vidi dokument HSP/GC/24/2/Add.6 i, za povezane odluke, <http://unhabitat.org/wp-content/uploads/2014/02/Decisions-and-resolution-GC-24thsession.pdf>.

- (c) socijalna uključenost i sudjelovanje
- (d) kulturna adekvatnost.

(a) Zaštita okoliša

13. Stanovanje treba biti planirano, a stanoi sagrađeni i korišteni na način koji svodi njihov utjecaj na okoliš na minimum te promiče okolišnu održivost. To bi se pitanje trebalo razmotriti kroz:
- (i) stambene prakse koje pridonose smanjenju emisije ugljika kod zgrada tijekom njihova životnog ciklusa, od projektiranja, nabave materijala, proizvodnje i gradnje do korištenja, održavanja, obnove i rušenja
  - (ii) poboljšavanje okolišnih i energetskih svojstava stanova, što pridonosi suzbijanju energetskog siromaštva, poboljšanju kvalitete života stanara i smanjenju zdravstvenih problema
  - (iii) prilagodljiva urbana naselja koja, kad god je to moguće, koriste se obnovljivim izvorima energije i proaktivno uzimaju klimatske promjene u obzir
  - (iv) postojeće kuće koje su optimizirane što je više moguće za učinkovito korištenje resursima
  - (v) stambeni fond koji je prilagodljiv na prirodne opasnosti i opasnosti izazvane djelovanjem čovjeka te poboljšan adekvatnim planiranjem, projektiranjem i sigurnom gradnjom
  - (vi) zelene površine oko stambenih područja i unutar njih, uključujući područja koja pružaju stanište divljim životinjama, prostor za raznodu, sport i urbanu poljoprivredu
  - (vii) kompaktna stambena naselja s planskim rastom kako bi se spriječila urbana raštrkanost

- (viii) stambena naselja u kojima su prioritet održivi i integrirani prometni sustavi i osiguravanje zelene infrastrukture
- (ix) poticanje zdravog življenja u vidu: dobro projektiranih stanova; održavanja i modernizacije
- (x) tretiranje gospodarenja otpadom kao sastavnog dijela strategija održivog stanovanja, uključenoga u stanogradnju, rušenje i funkcioniranje kućanstva, uz poticanje ponovne uporabe, recikliranja i kompostiranja.

(b) Ekonomski učinkovitost

14. Stanovanje je oduvijek bilo utjecajan sektor u nacionalnim ekonomijama. Stanovanje bi trebalo istovremeno biti i održiv element dinamičnog gospodarstva i sektor podmirivanja ljudskih potreba. To bi se pitanje trebalo razmotriti kroz:
- (i) pouzdan i neutralan stambeni status (tj. s fleksibilnošću između vlasništva i najma)
  - (ii) katastarske i zemljišnoknjižne informacije i usluge koje podržavaju okruženje pogodno za ulaganje u stanovanje i promicanje sigurnog najma zemljišta i stanova
  - (iii) transparentno, učinkovito i djelotvorno računovodstvo, regulativu i pravila za hipotekarne kredite, kako bi se osigurala odgovarajuća raspoloživost hipotekarnih kredita, zaštita potrošača, poboljšala njihova stambena sigurnost, proširili stambeni izbori i smanjio rizik od gubitka domova
  - (iv) povećano ulaganje u održivo stanovanje promovirano kroz privatna i javna ulaganja, uključujući

- javno-privatna partnerstva i ostale finansijske instrumente
- (v) stambenu obnovu i gradnju te modernizaciju postojećeg stambenog fonda radi suzbijanja energetskog siromaštva podržavanjem energetske učinkovitosti (što također posjepšuje ublažavanje klimatskih promjena i adaptaciju)
- (vi) stambenu gradnju na temelju primjene građevinskih propisa i standarda koji promiču usklajivanje uobičajenih praksi, procedura, certifikati koji osiguravaju prekograničnu uskladenost i jamče sigurnost gradnje
- (vii) proizvodnju stambenog fonda koji je, koliko god je to moguće, po svome projektu, gradnji, obnovi i održavanju utemeljen na lokalnim rješenjima, radu i lokalnim materijalima, čime se pridonosi lokalnom zapošljavanju
- (viii) adaptaciju postojećih stanova korištenjem odgovarajućih tehnologija i na način koji generira radna mjesta
- (ix) infrastrukturu i usluge za ljude niskih primanja u ilegalnim naseljima, kad je to moguće i prikladno
- (x) nacionalne politike i programe koji potiču, kad je to moguće i prikladno, stanovnike ilegalnih gradnji da legaliziraju i unaprijede svoje građevine ukoliko geografski položaj i ostali faktori dopuštaju ispunjavanje minimalnih sigurnosnih zahtjeva
- (xi) više integriranog urbanog razvoja i obnove u kojoj će se radna
- mjesta i usluge dovesti u bliži prostorni odnos sa stanovanjem, a istovremeno će se u obzir uzeti potencijalne opasnosti i rizici
- (xii) prostorno planiranje koje uključuje politike za: učinkovitu distribuciju gospodarskih djelatnosti; poboljšanje tehničke i društvene infrastrukture i usluga; poduzimanje urbane obnove; omogućavanje priuštivog stanovanja i naslovljavanja urbane raštrkanosti.
- (c) Socijalna uključenost i sudjelovanje**
15. Stambenu politiku i raspravu treba unaprijediti stavljanjem većeg naglaska na zauzeto i dogovorno civilno uključivanje, socijalnu uključenost, javno zdravstvo, transparentnost i brigu za etičke procese. To bi se pitanje trebalo razmotriti kroz:
- (i) instrumente državne potpore za adekvatno, zdravo, sigurno i priuštivo stanovanje, uključujući pristup osnovnim komunalnim uslugama i uslugama koje promiču socijalnu koheziju i pridonose podmirivanju stambenih potreba različitih društvenih skupina, uključujući marginalizirane i ranjive skupine i osobe⁵
  - (ii) povećanu raspoloživost stambenih opcija, posebno priuštivih i socijalnih stanova, kroz različite instrumente, uključujući promicanje neutralnog stambenog statusa
  - (iii) planiranje, projektiranje, održavanje i energetsku optimizaciju

⁵ Definicija ranjivih skupina i ljudi razlikuje se od jedne zemlje do druge i može uključivati: mlade ljude; građane starije životne dobi; velike obitelji s djecom i jednoroditeljske obitelji; žrtve nasilja u obitelji; osobe s invaliditetom uključujući duševne bolesti, intelektualni i/ili fizički invaliditet; imigrante; izbjeglice; romske zajednice i ostale manjinske skupine.

- koji promoviraju zdravo življene; potiču provedbu univerzalnih projektantskih načela kako bi se povećala iskoristivost domova za sve ljude neovisno o podjelama temeljenih na dobi, rodu i invaliditetu i koji potiču socijalno mješovite zajednice
- (iv) potporu adekvatnim stambenim rješenjima za ljude pogodene prirodnim katastrofama i katastrofama koje su posljedica ljudskog djelovanja
  - (v) politike najma stanova i zemljišta koje podržavaju socijalnu pravdu
  - (vi) nacionalne stambene politike razvijene kroz deliberativne i demokratske procese na temelju stručnog znanja, opsežnih podataka, transparentnih statističkih izvještaja, opsežne i inkluzivne javne rasprave o svim aspektima razvoja stanovanja
  - (vii) istraživanje i razmjenu znanja o svim aspektima održivog stanovanja
  - (viii) učinkovita, jasna i transparentna vladavina na svim razinama, uključujući institucionalizirane žalbene postupke na odluke vezane uz stanovanje.
- (d) Kulturna adekvatnost**
16. Stambena politika mora u obzir uzeti pitanja kulturnog identiteta, vrijednosti i emocionalne dobrobiti. To bi se pitanje trebalo razmotriti kroz:
- (i) nacionalne stambene politike koje u obzir uzimaju društvene i teritorijalne specifičnosti i podržavaju zaštitu i unaprjeđenje: krajolika; povijesne i kulturne baštine
  - (ii) stavljanje naglaska na razvoj javnih prostora za kulturne i društvene aktivnosti
  - (iii) stanovanje koje u obzir uzima obrazovanje i kulturu stanovnika
  - (iv) stanove i kvartove osmišljene i aktivno održavane radi poboljšanja emocionalne dobrobiti ljudi i uključivanjem lokalnih zajednica u taj proces.

Poglavlje 3. Ključni smjerovi djelovanja i mjere za promicanje održivog stanovanja

17. Zemlje članice namjeravaju napredovati prema održivom stanovanju u sljedeća četiri ključna smjera:
- (a) ograničavanje negativnog utjecaja stanovanja na okoliš i poboljšanje energetske učinkovitosti stambenog sektora
  - (b) promicanje pristupa stanovanju u kontekstu održivog gospodarskog razvoja
  - (c) promicanje pristojnog, adekvatnog, zdravog, neometanog i sigurnog stanovanja
  - (d) promicanje kontinuirane primjene načela održivog stanovanja.
18. Zemlje članice podržavaju sljedeće aktivnosti:
- (a) **Ograničavanje negativnog utjecaja stanovanja na okoliš i poboljšavanje energetske učinkovitosti stambenog sektora poduzimanjem sljedećih mjera:**
    - (i) smanjenje emisija ugljičnog dioksida u stambenom sektoru smanjenjem potrošnje energije tijekom cijelog životnog ciklusa zgrada, što uključuje: stambeni projekt; nabavu i proizvodnju materijala; gradnju; održavanje; obnovu i rušenje

- (ii) smanjenje nepovoljnog utjecaja gradova na okoliš *per capita*, uključujući pridavanje posebne pozornosti kvaliteti zraka i vode i gospodarenju otpadom
  - (iii) primjena građevinskih propisa i standarda za energetsku učinkovitost i okolišnu sigurnost novih i postojećih stambenih zgrada
  - (iv) povećanje udjela niskoenergetskih stambenih jedinica i u sklopu integriranog pristupa urbanoj obnovi
  - (v) povećanje uporabe niskougljičnih tehnologija i obnovljivih izvora energije u stanovima
  - (vi) energetska optimizacija i obnova postojećeg fonda stanova na okolišno prihvatljiv, energetski učinkovit, priuštiv i isplativ način; korištenjem lokalnih rješenja i znanja kad je to moguće
  - (vii) uvođenje strategija koje će osigurati primjenu načela okolišne održivosti pri projektiranju i gradnji stanova, s posebnim naglaskom na ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu
  - (viii) usvajanje zelenih stambenih politika i njihovo integriranje u održive politike urbanog i teritorijalnog razvoja
  - (ix) tretiranje gospodarenja otpadom i upravljanja vodama kao integralnog dijela strategija i politika održivog stanovanja
  - (x) poticanje gradnje zgrada za više obitelji, promicanje integriranog javnog prijevoza i omogućavanje korištenja čistih prijevoznih sredstava, uglavnom kako bi se suzbi-
  - la urbana raštrkanost i uštedjela energija
  - (xi) osiguravanje odgovarajuće tehničke i finansijske podrške dionicima stambenog sektora i, posebice, osiguravanje izvedivosti i priuštivosti mjera energetske učinkovitosti, uključujući one za najranjivije dijelove stanovništva
  - (xii) promicanje i praćenje integriranog urbanog razvoja i obnove u kojoj će se radna mjesta i usluge dovesti u bliži prostorni odnos sa stanovanjem, uzimajući pri tome u obzir potencijalne opasnosti i rizike te povećanu prilagodljivost na klimatske promjene
  - (xiii) osiguranje univerzalnog pristupa sigurnim, inkluzivnim i dostupnim, zelenim i javnim prostorima, posebno za ugrožene dijelove populacije.⁶
- (b) Promicanje pristupa stanovanju u kontekstu održivog gospodarskog razvoja poduzimanjem sljedećih mjera:**
- (i) osiguranje pristupa adekvatnom, sigurnom i priuštivom stanovanju i osnovnim uslugama za sve⁷
  - (ii) promicanje sigurnog stambenog statusa i raspoloživost stambenih opcija, uključujući neutralan treptman stambenog statusa (poput vlasništva ili najma) kako bi se potaknuo razvoj adekvatne i priuštive stambene ponude
  - (iii) promicanje transparentnog i nepristranog stanja na tržištu najma s ravnotežom prava i dužnosti iz-

⁶ Uvod u prijedlog Otvorene radne skupine za ciljeve u održivom razvoju od 19. srpnja 2013. g. Dostupno na: <http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/4518outcomedocument.pdf>

⁷ Ibid.

- među najmodavaca i najmoprimalaca kroz odgovarajuće zakonodavstvo i mehanizme rješavanja sukoba kako bi se potaknula stambena i radna mobilnost
- (iv) doprinos funkcionalnim, učinkovitim, pravednim i transparentnim stambenim i zemljишnim tržištima koja reagiraju na različite vrste stambene potražnje te favoriziraju raspoloživost kredita za socijalno i ekonomski ranjive skupine stanovništva, između ostalog i kroz alternativne oblike finansiranja, kao što je stambeno mikrofinansiranje
- (v) razvoj i revidiranje politika i procedura za integriranu urbanu obnovu i stambeno održavanje, uključujući komunalne sustave i poticanje zelenih investicija u sektoru
- (vi) poticanje učinkovitog upravljanja stambenim fondom i razvoj mehanizama za priuštvu stambenu obnovu
- (vii) promicanje ulaganja u održivo stanovanje putem privatnih i javnih investicija, javno-privatnog partnerstva i ostalih sredstava finansiranja
- (viii) razvoj programa za pomoć, ako je prikladno, onima kojima prijeti nemogućnost otplate stambenog kredita zbog socijalnih ili ekonomskih stresova i prijeti im beskućništvo
- (ix) izrada okvira koji će osigurati prava i dužnosti svih vlasnika nekretnina, kao i stanara
- (x) ako je to moguće i prikladno, pomoći ljudima koji žive u ilegalnim i siromašnim naseljima da ostvare pristup adekvatnoj infrastrukturi i uslugama
- (xi) ako je moguće i prikladno, promicati nacionalne politike i programe koji potiču stanovnike ilegalnih gradnji da legaliziraju i unaprijede svoje građevine, ukoliko geografski položaj i ostali faktori dopuštaju ispunjavanje minimalnih sigurnosnih zahtjeva
- (xii) poticanje korištenja učinkovitih rješenja za projektiranje, gradnju, održavanje i obnovu održivog stanovanja, poštujući kulturne i geografske specifičnosti zemalja članica
- (xiii) uspostava učinkovitih, jasnih i transparentnih propisa i procedura, kao i odgovarajućih institucija za izdavanje gradevinskih dozvola, s ciljem da se pomogne uspostavi pravednosti i nediskriminacije te u borbi protiv korupcije u stambenom sektoru
- (xiv) poticanje korištenja prostornih, katastarskih i zemljишnoknjizičnih informacija i usluga kako bi se stvorila klima povoljna za stambena ulaganja i sigurnost najma zemljišta i stanova
- (xv) podrška gradovima i naseljima koja usvajaju i provode koncepcije pametnih gradova, integrirane politike i planove za podršku inkluziji, uključujući socijalno mješovite zajednice; učinkovito raspolažanje resursima i prilagodljivosti na klimatske promjene i katastrofe⁸

⁸ Uvod u prijedlog otvorene radne skupine za ciljeve u održivom razvoju od 19. srpnja 2014. g. Dostupno: na <http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/4518outcomedocument.pdf>

(xvi) promicanje integriranog prostornog planiranja koje podržava: učinkovitu prostornu distribuciju gospodarskih djelatnosti; poboljšanje tehničke i društvene infrastrukture; urbanu regeneraciju i integriranu urbanu obnovu i priuštivo stanovanje i koje se također naslovljava problem urbane raštrkanosti.

(c) Promicanje pristojnog, adekvatnog, zdravog, neometanog i sigurnog stanovanja poduzimanjem sljedećih mjera:

- (i) poboljšanje pristupa kvalitetnijem i zdravijem stanovanju za sve, smanjenje pojave beskućništva i poboljšanje pristupa neometanom stanovanju
- (ii) razvoj socijalno mješovite zajednice i izbjegavanje socijalne segregacije, gentrifikacije i zatvorenih zajednica (*gated communities*)
- (iii) poticanje zdravog življenja kroz stambeno projektiranje, održavanje i energetsku optimizaciju te kroz javne i zelene površine oko i unutar stambenih područja
- (iv) poboljšanje prilagodljivosti zgrada glede prirodnih opasnosti i opasnosti koje su posljedica ljudskog djelovanja putem sigurnog planiranja, projektiranja i izgradnje
- (v) razvoj strategija održivog stanovanja koje poboljšavaju pristup osnovnim komunalijama i uslugama, uključujući vodu sigurnu za piće i kanalizaciju
- (vi) promicanje primjene načela univerzalnog dizajna kako bi se po-

većala pristupačnost adekvatnog stanovanja i mogućnost samostalnog življenja za sve

(vii) osiguravanje nediskriminirajuće stambene politike i zakonodavstva te njihove primjene.

(d) Promicanje kontinuirane primjene načela održivog stanovanja poduzimanjem sljedećih mjera:

- (i) prikupljanje podatka o stanovanju, uključujući i beskućništvo, uporabom međunarodnih standarda kako bi se osigurala usporedivost podataka između zemalja članica; stavljanje podatka i nacionalnih statistika da budu javno dostupni kao podrška sačinjavanju politike, istraživanju i ekonomskom razvoju te korištenje globalnom i regionalnom bazom podataka kao podrškom procesu sačinjavanja politike
- (ii) poticanje ulaganja u istraživanje i inovacije u svim aspektima održivog stanovanja
- (iii) poticanje dobre vladavine na svim razinama, suradnja između relevantnih vladinih agencija unutar zemlje, učinkovito sudjelovanje javnosti u donošenju odluka i vladavina prava u sektoru stanovanja
- (iv) razvoj kapaciteta za participativno, integrirano i održivo planiranje i upravljanje naseljima
- (v) intenziviranje regionalne i međunarodne razmjene iskustava i suradnja u stanovanju, urbanističkom planiranju i upravljanju zemljištema

(vi) razvoj i provedba programa izgradnje kapaciteta glede sticanja, urbanističkog planiranja i upravljanja zemljištem za sve dijone.

Ekonomsko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za Europu
Služba za informiranje
Palais des Nations
CH - 1211 Geneva 10, Švicarska
Telefon: +41(0)22 917 44 44
Faks: +41(0)22 917 05 05
E-mail: info.ece@unece.org
Website: <http://www.unece.org>